

KVALITETSDEKLARATION

Miljöräkenskaper – Kemikalieindikatorer

Ämnesområde
Miljö

Statistikområde
Miljöräkenskaper

Produktkod
MI1301

Referenstid
2008-2017

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	6
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	7
3 Aktualitet och punktlighet	7
3.1 Framställningstid	7
3.2 Frekvens	7
3.3 Punktlighet	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	8
4.1 Tillgång till statistiken	8
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	9
5.1 Jämförbarhet över tid	9
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sam användbarhet i övrigt	9
5.4 Numerisk överensstämmelse	9
Allmänna uppgifter	9
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	9
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	9
C Bevarande och gallring	9
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	10
F Historik	10
G Kontaktuppgifter	10

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Statistiken syftar till att redovisa olika branschers totala användning av miljö- och hälsofarliga kemiska produkter.

Statistiken publicerades för första gången 2006 efter några år av utvecklingsarbete. Större förändringar som har skett sedan dess innefattar en ny statistisk klassifikation om branschernas indelningar (Svensk Näringsgrensindelning - SNI 2007) samt ett nytt klassificeringssystem för kemikaliernas egenskaper.

Den första klassificeringen togs i bruk 2008, den andra fasas fortfarande in.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Miljöräkenskapernas främsta syfte är att tjäna som beslutsunderlag för ekonomisk politik och miljöpolitik och som underlag för den nationella uppföljningen av både internationella och nationella miljömål.

Kemikalieindikatorerna, som är en komponent i miljöräkenskaperna, syftar till att ge kunskap om hur stor användningen av olika hälso- och miljöfarliga kemikalier är i olika branscher, och särskilt koppla denna användning mot den ekonomiska aktiviteten i branscherna (hur mycket kemikalier det går åt per krona förädlingsvärde eller per krona produktionsvärde).

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Kemikalieindikatorerna utgörs av statistik om användningen av kemikalier per bransch där det går att se både det fysiska flödet av kemikalier och det monetära flödet (förädlingsvärdet) för en viss bransch. På detta sätt kan användare, t.ex. beslutsfattare, se vilken bransch som är mest kemikalieintensiv, och då se vilka branscher som eventuella styrmedel skulle kunna inriktas på. Detta ger också möjlighet för beslutsfattare att se vilka branscher som skulle kunna uppmärksammas när det gäller miljöpåverkan eftersom det finns en balans mellan vilka ämnen som går in och vilka ämnen som går ut ur en industri.

Mervärdet av SCB:s kemikalieindikatorer i förhållande till den statistik som kemikalieinspektionen publicerar, är att SCB:s data ej är dubbelräknad, dvs varje kemikalie räknas bara en gång, och inte flera gånger per farokod.¹ Detta kan vara intressant för forskare som vill kunna studera hur stor del av det fysiska flödet av material i samhället som består av kemikalier av olika farotyp, och att det går att vara säker på att detta flöde bara har räknats en gång så att det summerar till det totala flödet av kemikalier eller till det totala flödet av material.

Följande är exempel på olika typer av användare och deras behov av statistik om kemikalieanvändning:

¹ Farokod kan vara t.ex. giftig, frätande eller miljöfarlig.

- Statistik över användningen av kemiska produkter per bransch använd av t.ex. Boverket.
- Massmedia för nyhetsbevakning och som underlag för artiklar om användningen av kemiska produkter i samhället.
Som underlag till forskning.

1.2 Statistikens innehåll

Målstorhet när det gäller statistikens innehåll är användningen av hälso- och miljöfarliga kemikalier per bransch. Statistiken bygger på uppgifter från det s.k. Produktregistret hos Kemikalieinspektionen över användning av miljö- och hälsoskadliga produkter. Detta är baserat på uppgifter från företag och används bland annat av Kemikalieinspektionen som underlag för inspektioner och riskbedömning. För den här statistiken görs enbart ett aggregerat uttag av data vilket redovisar användningen per bransch. Data för petroleumbränslen per bransch tas från miljöräkenskaperna vilka i sin tur är baserat på uppgifter från Energimyndigheten. Data över förädlingsvärden tas från Nationalräkenskaperna.

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen är alla användare av kemiska produkter och målpopulationen är de företag som använder kemiska produkter. Populationsavgränsningen görs alltså vid företagen, eftersom det är svårt att samla in uppgifter om kemikalieanvändningen i hushållen. Indirekt finns dock hushållens kemikalieanvändning med, på så sätt att det ingår i kemikalieanvändningen hos de branscher som säljer vidare kemikalierna till olika konsumenter. Det går dock ej att se om dessa konsumenter är hushåll eller företag. Målobjekten är alla de olika kemiska produkterna, och observationsobjekten är de kemiska produkter som har en användning lika med eller över 100 kg per företag. Populationen ändras för varje referensår eftersom de företag som rapporterar in uppgifter om kemikalieanvändningen är de företag som är verksamma det året.

Data sammanställs för de kemiska produkter som är klassificerade som miljö- och hälsofarliga enligt direktiv 67/548/EC och enligt den nyare CLP-förordningen (EG) nr 1272/2008 och som finns inrapporterade till Kemikalieinspektionens produktregister. (Med kemisk produkt avses varor listade i SFS 1998:941.)

1.2.2 Variabler

Intresse-, mål- och observationsvariabler kan betraktas som lika, och dessa är: kvantiteten användning i ton av kemiska produkter per bransch och till export, samt farokodsklassningen per kemisk produkt. Utöver dessa variabler för de kemiska produkterna, tillkommer branschernas förädlingsvärden beräknade i 2008 års fasta priser, miljoner SEK.

Farokodsklassningen består av farokoderna Mycket giftig (T+), Giftig (T), Frätande (C), Hälsoskadlig (Xn), Irriterande (Xi) och Miljöfarlig (N) enligt KIFS2005:7; eller från och med 2009 klassificerade som Frätande (GHS05), Giftig (GHS06), Skadlig (GHS07), Hälsofara (GHS08) och Miljöfarlig (GHS09) enligt den s.k. CLP-förordningen (EG) nr 1272/2008 eller den nya CLP-förordningen (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning

av kemiska ämnen och blandningar (CLP). Dessa farokoder tas med i uttaget från Kemikalieinspektionens produktregister.

1.2.3 Statistiska mått

Summa kvantiteter (ton, 1 000-tal ton), procenttal.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Redovisning sker per bransch på tvåsiffrig nivå enligt SNI 2007 och för export, per kemikalier klassade som hälsofarliga respektive miljöfarliga, och för petroleumbaserade respektive ej petroleumbaserade kemikalier.

1.2.5 Referenstider

Redovisningen innehåller uppgifter från kalenderåret 2017 samt för hela tidsserierna 2008–2017.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Som nämnts ovan bygger statistiken på data från Kemikalieinspektionens produktregister. Detta är uppbyggt av uppgifter från företag; om dessa yrkesmässigt tillverkar eller till Sverige för in kemiska produkter eller biotekniska organismer, för vidare överlåtelse i eget namn förpackar, packar om eller byter namn på kemiska produkter eller biotekniska organismer; för vidare överlåtelse gör beredningar (blandningar) av kemiska produkter eller biotekniska organismer; tillverkar eller till Sverige för in kemiska bekämpningsmedel som är anmälningspliktiga.

Ovanstående gäller: För anmälningspliktiga produkter som anges med statistiskt tullnummer i förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer. Om den årliga volymen är minst 100 kg per produkt.

Uppdateringar: Företagen ska en gång per år meddela föregående års kvantitet, avanmäla och nyanmäla produkter samt uppdatera uppgifterna om kemiska sammansättningar för produkter om de har förändrats under året.

Överträdelse mot reglerna kan medföra att en miljöstraffavgift tas ut av företaget.

Den statistik som levereras från Kemikalieinspektionen till Miljöräkenskaperna innehåller inga osäkerhetsintervall, och därför sker ingen redovisning av osäkerhetsintervall i publiceringen av kemikalieindikatorer.

2.2 Osäkerhetskällor

Statistiken bygger på data från Kemikalieinspektionens produktregister, vilket är en totalundersökning där samtliga företag som tillverkar eller importerar kemikalier måste rapportera in dessa till produktregistret. Se mer under ramtäckning nedan. Data över användningen av kemikalier baseras på att företagen rapporterar in till vilka andra företag som tillverkningen eller importen säljs.

2.2.1 Urval

Urvalet bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationen är de företag som använder kemiska produkter och gör anmälning hos Kemikalieinspektionen. Kravet gäller för kemiska produkter som importeras, tillverkas eller namnbyts. Kontroller av efterlevnaden av anmälningsplikten genomförs fortlöpande. Det förekommer att företag struntar i att anmäla att de importerar eller tillverkar kemiska produkter. Det förekommer också att företag underlåter att anmäla alla sina produkter. Inte alla företag känner heller till att kemiska produkter skall anmälas eller vilka. Vid inspektioner av företag, både av Kemi och av kommuner, samt vid jämförelse med uppgifter i andra källor upptäcks sådant bortfall. Någon systematisk genomgång av detta bortfall har inte gjorts sedan mitten av 90-talet. Uppgifterna i produktregistret regleras genom förordning (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer, §§ 3-6, bilaga till denna samt föreskrifter (KIFS 2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer. Samtliga kemiska produkter som importeras, tillverkas eller namnbyts i mer än 100 kg ska vara anmälda till registret. Eftersom import och tillverkning av kemiska produkter innebär kemikalieavgifter måste uppgifter om mängder alltid inkomma och därför finns inget bortfall när det gäller kvantitetsuppgifter.

För uppgifter om produktens kemiska sammansättning varierar täckningsgraden beroende på vilken produktgrupp produkten tillhör men ligger för de kvantitativt stora produktgrupperna väl över 95 procent. Detta kan innebära brist i statistikens tillförlitlighet vad gäller de ämnen som ingår i de små produktgrupperna, vilket kan få mer betydande konsekvenser om de små produktgrupperna innehåller särskilt hälso- eller miljöfarliga ämnen. I denna statistikprodukt om kemikalieindikatorer ingår dock ingen statistik över ämnen, utan endast summerat per bransch.

2.2.3 Mätning

Produktregistret är ett administrativt register som registrerar kemiska produkter och det är anmälningsplikt för volymer över 100 kg per produkt. Insamlingsförfarandet går till så att inkomna uppgifter från företag granskas fortlöpande, aktiv registervård bedrivs och felaktigheter rättas. Enligt Kemikalieinspektionen samlats uppgifter till produktregistret in med hjälp av en blankett som de uppgiftsskyldiga företagen har fått fylla i. Då undersökning görs med frågeformulär kan mätfel (= felaktiga svar på frågorna) uppstå, på grund av tidsbrist, missförstånd, bristande engagemang med mera. Detta innebär att statistikens tillförlitlighet kan brista eftersom företagen kan ha rapporterat in fel data.

För mer information om anmälan till produktregistret, se följande länk:

<https://www.kemi.se/hitta-direkt/produktregistret/anmalningspliktiga-produkter>

2.2.4 Bortfall

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken, eftersom import och tillverkning av kemiska produkter innebär kemikalieavgifter måste uppgifter om mängder alltid inkomma och därför finns inget bortfall när det gäller kvantitetsuppgifter enligt Kemikalieinspektionen.

2.2.5 Bearbetning

Produktregistret är ett offentligt register. Det används för att ge underlag till och besvara frågor från myndigheter, företag, utbildningsväsendet och media. För återkommande statistik finns fasta bearbetningsrapporter. I övrigt skräddarsys bearbetningen av data efter frågan.

Brister i bearbetningen kan t.ex. vara branscher som har märkts med felaktig SNI-kod eller felaktiga beräkningar.

2.2.6 Modellantaganden

För att undvika dubbelräkningar när det gäller kemikalier som har flera farokoder, så skrivs kvantiteten per farokod för kemikalierna ned på så sätt att summan av kvantiteterna för de olika farokoderna blir hundra procent. Detta innebär att i redovisningen över hälsofarliga kemikalier så räknas sådana kemikalier som har flera farokoder för hälsofara endast en gång. Miljöfarliga kemikalier har bara en farokod, och behöver därför ej skrivas ned. I redovisningen över hälso- och miljöfarliga kemikalier, så räknas sådana kemikalier som har både farokoder för hälsofara respektive miljöfara endast en gång.

Data över användningen av kemikalier baseras på att företagen rapporterar in till vilka andra företag som tillverkningen eller importen säljs. Det sker ingen imputering.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Statistiken över kemikalieindikatorer kan betraktas som slutlig när den publiceras.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Föregående års kvantiteter och nya produkter anmäls till produktregistret fram till 28 februari. Kvantitetsuppgifterna har inregistrerats vid halvårsskiftet. Sammansättningsuppgifterna tar längre tid att registrera, men en preliminär upplaga av föregående års data finns tillgänglig från 1 september. Den slutliga upplagan fastställs efter granskning i januari året därpå. Framställningstiden är cirka 1 år.

3.2 Frekvens

Kemikalieinspektionen publicerar och samlar in uppgifter till produktregistret årligen. SCB:s statistik på kemikalieanvändning publiceras årligen. För närvarande finns statistik för åren 2008-2017 publicerad på SCB:s hemsida.

3.3 Punktlighet

Punktligheten är god. Statistiken redovisas i enlighet med planerad redovisning i publiceringskalendern.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken finns tillgänglig på miljöräkenskapernas hemsida på SCB:s webbplats, i form av tabeller och diagram samt statistiknyhet:

www.scb.se/mi1301

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Det går att få tillgång till mer detaljerade data på kemikalieanvändningen vad gäller branschuppdelning, farokoder och funktioner. Sådana data kan beställas inom ramen för SCB:s uppdragsverksamhet, men kan eventuellt komma att aggregeras på grund av sekretess. Viktigt att notera dock är att dessa data ej går att aggregera över flera farokoder utan risk för dubbelräkning. I övrigt hänvisas främst till Kemikalieinspektionen.

4.3 Presentation

Statistiken redovisas i form av texter, tabeller och diagram på miljöräkenskapernas hemsida på SCB:s webbplats.

4.4 Dokumentation

För metodbeskrivning finns rapporten "Chemical product indicator by industry – fossil fuels, cement and other chemical products classified as hazardous to health or environment 1996-2001". Viveka Palm and Annica Carlsson, 2003. Report to Eurostat. Finns tillgänglig via SCB:s webbplats: www.scb.se/statistik/MI/MI1202/1996I01/MI1202_1996I01_BR_MIFT0406.pdf

I denna kvalitetsdeklaration dokumenteras hur statistiken tagits fram och dess kvalitet.

Framtagningen av statistiken och statistikregistret beskrivs i Statistikens framtagning (SCBDOK).

Dokumentationen finns på miljöräkenskapernas hemsida på SCB:s webbplats:

www.scb.se/mi1301

Hela kvalitetsdeklarationen för produktregistret finns tillgänglig via Kemikalieinspektionens webbplats:

https://www.kemi.se/files/3d8006a77ec6450bace11c392d434841/kvalitet_sdeklaration_produktregister2008.pdf

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Uppgifter ur produktregistret är i de allra flesta fall jämförbara från år till år.

2017 gjordes en metodomläggning som innebär att publicerade data över kemikalieanvändningen ej längre är dubbelräknade för sådana kemikalier som har flera farokoder. En ny tidsserie 2008–2015 togs fram baserat på denna nya metod. Data för år före 2008 redovisas ej längre.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistiken är jämförbar mellan de ingående branscherna.

5.3 Sammanvändbarhet i övrigt

Statistik om kemikalieindikatorer (branschernas användning av miljö- och hälsofarliga kemiska produkter) kan kombineras med statistik inom miljöräkenskaperna och annan branschfördelad statistik.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Inga brister har noterats vad gäller den numeriska överensstämmelsen mellan olika statistikvärden.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistikprodukten miljöräkenskaper är officiell statistik men denna delprodukt, kemikalieindikatorer, är en vidarebearbetning av existerande data som redovisar ett begränsat antal indikatorer. Statistiken som Kemikalieinspektionen producerar på basis av produktregistret är officiell statistik.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt EU:s dataskyddsförordning (2016/679). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

C Bevarande och gallring

Bevarandestatus under utredning.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

E EU-reglering och internationell rapportering

Det finns ingen EU-reglering om statistik över kemikalieindikatorer.

F Historik

Statistiken publicerades för första gången 2006 efter några år av utvecklingsarbete. Större förändringar som har skett sedan dess innefattar en ny statistisk klassifikation om branschernas indelningar, SNI 2007, samt ett nytt klassificeringssystem för kemikaliernas egenskaper.

Den första klassificeringen togs i bruk 2008, den andra fasas fortfarande in.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska Centralbyrån
Kontaktinformation	Mårten Berglund
E-post	marten.berglund@scb.se
Telefon	010-479 43 13